

Rezsimintézkedések zavargások idején

Az elmúlt időszak belpolitikai eseményei, az utcai zavargások rendkívüli, korábban elképzelhetetlen helyzeteket teremtettek Budapesten az utcán és egyes középületeknél. A 24 órában őrzött objektumok esetében, amelyek valamilyen szempont – földrajzi elhelyezkedés, funkció, működési jelleg stb. – alapján veszélyeztetettek voltak/vannak/lesznek, változtatniuk kell az őrzési rezsimen. Ráadásul ezek az épületek sok évvel ezelőtt – sok esetben más célra – létesültek, mint amelyre jelenleg használják. Építészetileg túlnyomó többségük nem alkalmas vagy nehezen tehető alkalmassá a modern védelmi technológiák befogadására.

AZ OBJEKTUMOK HÉJVÉDELME

Az objektumok őrtasítása, ha az precíz, jól megfogalmazott, tartalmazza az örök számára azt a kötelezettséget, hogy az elektronikai védelem mellett személyesen is ellenőrizze az épület kerítéseit, falait, nyílászáróit. Nyugalmasabb időkben is előfordul ugyanis, hogy többnyire értelmezhetetlen feliratokat és rajzokat találnak a tiszta, világos felületeken.

A falfirkák készítőit senki és semmi nem zavarja. Elkészítésükhöz másodpercekre van szükség. Ha a kültéri videó nem teljes egészében „látja” a határoló elemeket, akkor bizony van esélyük a károkozónak, hogy a lehető legtovább fennmaradjon a „művük”.

Másrészt az örök felelőssége a megfelelő kültéri videotechnika hiányában amúgy is leszűkül. A kültéri ellenőrzés speciális őrtasításban szabályozott mértéke (pl.: „4 óránként”) nem alkalmas a megelőzésre vagy a már megkezdett jogsértő tevékenység félbeszakítására.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a kicsit is körültekintő jogsértők (most tekintsünk el az általános pénteki és szombat hajnali, magukba mesterséges bátorságot öntő, szippantó vagy szűrő kategóriától) a felelősségre vonást igyekeznek elkerülni. A közterületi kamerarendszerek robbanásszerű terjedésével, a média mind naprakészebb megjelenésével a jogsértések helyszínein változott a jogsértők magatartása is. Főképp, mióta éppen a videofelvételek

segítségével váltak azonosíthatóvá egyes elkövetők.

Ezért egyrészt ellenséggé váltak a fotósok, operatőrök, akik ellen akár erőszakot is képesek és hajlandók alkalmazni (bár ez részben „ideológiai megfontolásból” származik), másrészt a jogsértők felszereléséhez, ruházatához hozzá tartozik a sál, a kapucni stb., amelyek azon túl, hogy óvják viselőiket a könnygáztól, még a felismerhetetlenségben is szerepet játszanak. (Magyarországon a vonatkozó törvény – jelenleg – nem tekinti önmagában jogsértésnek a demonstrációk résztvevői részéről az arc eltakarását.)

Másrészt igyekeznek meggátolni az épületek telepített videorendszereinek, eszközeinek működését.

Az intézményi, banki videokamerák minősége, zoomolhatósága lényegesen alulmúlja a közterületi térfigyelő rendszerek videokameráinak minőségét. Míg az előbbieknek 5–20 métert kell általában „belátniuk”, addig az utóbbiakkal szembeni elvárás az akár 40–60 méterről is elérhető értékelhetőség, az, hogy egyes esetekben egyedi azonosításra alkalmas képeket közvetítsenek. További követelmény, hogy akár 360/180 fokban lássanak a térnek a felszerelési sík alatti minden irányában.

Általában jellemző az, hogy a kamerák elhelyezése megelőző célzattal (is) történik. A megelőzés elsődleges, jellemző hatásként a potenciális jogsértő csupán a kamerák látványától visszarettenve eláll az

elkövetni szándékozott cselekménytől (ebből származik a térfigyelő rendszerekkel lefedett területek bűnügyi statisztikái javulásának jelentékeny része, valamint a „kamukamerák” forgalmazóinak haszna). A felvételek alapján azonosított elkövetők lebukása (sok esetben közvetlenül a helyszín közelében) úgyszintén visszatartó hatású.

A közterületi zavargásokban részt vevők már az első tömeges, rombolással együtes zavargás (az MTV-székház ostroma) után felismerték a fotók, videofelvételek számukra káros hatását, és ezt követően kihasználták a tömeg nyújtotta előnyöket is.

Egymásnak bakot tartva vagy kukákra állva igyekeztek a „hagyományos” intézményi kamerák házait indifferens irányokba állítani, rosszabb esetben megrongálni, működésképtelenné tenni azokat, majd eltűntek a tömegben. Csak ezt követte az épület vagy annak közvetlen közelében lévő vagyontárgyak támadása (autók felborítása, felgyújtása, homlokzati elemek megrongálása stb.).

AZ ÉLŐERŐS VÉDELEM ÉS REZSIM

A főváros belső kerületeiben, főleg az V. kerületben, szinte egymást érik a középületek, bankszékházak, minisztériumok épületei. A héjvédelem ezeknél az épületeknél – általában – elektronikai és mechanikai eszközökkel egyaránt magas színvonalon megoldott, sajátos korlátaik ellenére. Ám éppen funkciójuk miatt még 24 órában őrzöttek is.

A veszélyeztetett épületekben (munkahelyeken) előzetes biztonsági intézkedéseket kell tenni. Ezen intézkedések célja kettős: felhívják a munkavállalók figyelmét a biztonsági szabályok maradéktalan betartására, valamint erősítik a már meglévő biztonsági rezsim érvényesülését (az esetek többségében erre szükség van). Szükség szerint újabb, a helyzetnek megfelelő intézkedések is hatályba lépnek.

Fontos, hogy a munkavállalók teljes körűen, a biztonságért felelős első számú vezető részéről (pl. körlevél e-mailben) értesüljenek a biztonsági helyzet megváltozásáról, a hatályban lévő intézkedések ellenőrzéséről, betartatásáról, továbbá azok szigorításáról vagy az új szabályokról.

Lássuk, mire is gondolunk:

- ▶ A túlmunkákra nyitva álló időtartam szűkítésére (főként a késő délutáni, esti időszakban, valamint a munkaszüneti napokon).
- ▶ Az adatvédelmi szabályok szigorú betartatására (pl. dokumentumok, munkaanyagok elzárása, informatikai eszközök kezelési szabályainak ellenőrzése stb.).
- ▶ Őrlétszám növelésére.
- ▶ Az őrzés ellenőrzésének gyakorítására, a fegyelem maximális megkövetelésére.
- ▶ A speciális őrutasítás időleges módosítására (itt szükséges meghatározni az őrség épületen belüli és kívüli járőrözés gyakorítását, a közterületre történő kilépés lehetőség szerinti korlátozását, a fegyverek épületen kívülre vitelének időszakos tilalmát, az épület belső kulcsainak munkaidő utáni elzárását, a próbariasztások gyakorítását, a munkaidőt követő mihamarabbi belső vilányoltást, a függönyök behúzva tartását stb.).
- ▶ Az épületbe történő belépés szabályainak (munkavállalók és külsősök) betartatását, az épületben kíséret nélkül közlekedés betiltását.
- ▶ A szerelők, takarítók, egyéb külső szolgáltatók fokozott ellenőrzését, ha szükséges munkarendjük megváltoztatását (nem célszerű, ha például egy demonstráció bejelentett időszakában zajlik nagytakarítás az épületben, amely együtt jár például a földszinti ablakok kinyitásával, a bejárati ajtó(k) kinyitásával és időszakos nyitva tartásával).

E szabályok közül szükség szerint érdemes és lehetséges bevezetni vagy akár speciális esetben újabbakat alkotni. Lényeges, hogy a szabályokat írásba foglalják és biztosítsák ellenőrzésüket.

Amennyiben az épület közvetlen támadás célpontja, munkaidő után az őrségnek – csupán önmagára utalva – nincs esélye a nagy létszámú támadóval szembeni érdemi ellenállásra, s mint láttuk, a mechanikai védelem ellen (vagy barikádépítési céllal) szinte minden, a közelben fellelhető eszközt (egészen a közeli benzinkutak benzinjéig) felhasználhatnak és fel is használják a támadók.

Ilyen esetekben előzetesen az adott szitu-

ációra meghatározott, kidolgozott rezszimintézkedéseket kell életbe léptetni. Ezek fő elemei a következők:

- ▶ A rendőrség (szükséges esetén párhuzamosan a tűzoltóság) értesítése.
- ▶ A megbízó értesítése.
- ▶ A saját diszpécserközpont értesítése.
- ▶ A fegyverek biztonságos helyen (fegyverszoba, töltő/ürítő/tároló hely) történő elzárása (a jogszerű fegyverhasználat feltételei leggyakrabban nem állapíthatók meg, ráadásul olaj lehet a tűzre még a figyelmeztető lövés is; az azonban semmiképp nem kívánatos, hogy az épületbe betörő jogsértők kezébe fegyver kerüljön!).
- ▶ Az épület védelmi rendszerei közül a hozzáférhető helyen üzemelők kijelzőinek (monitorainak) kikapcsolása, a rendszerközpontok helyének fizikai lezárása.
- ▶ A legfontosabb értéktárgyak biztonságba helyezése.
- ▶ A behatolás helyének, illetve általában a földszinti területek világításának bekapcsolása.

Ugyancsak a rezszimintézkedésekhez tartozik, hogy az őrszemélyzet ellenállásának csak akkor van értelme, ha a mechanikai védelem kitart(hat) a rendőrség megérkezéséig. Ellenálláson – természetesen – a támadók kéréseinek megtagadását (pl. ajtónyitásra), a nyílászárók megerősítését (bútorokkal, szerszámokkal, egyéb rendelkezésre álló eszközökkel) és a fentebbi szabályok pontos betartását kell értsük.

Bár nem közvetlenül a rezszimintézkedésekhez tartozik, de igen fontos az említett időszak kezdetén végrehajtani az alábbiakat:

- ▶ Tűzvédelmi ellenőrzés (gyúlékony anyagok előírás szerinti tárolása, menekülési útvonalak felülvizsgálata, irányfények működőképessége, automata oltórendszerek, automata tűzjelző rendszer működőképessége, tűzoltó készülékek hadrafoghatósága, tartalék tűzoltó készülékek elhelyezése az őrhelyeken stb.).
- ▶ Biztonságtechnikai eszközök, rendszerek felülvizsgálata (épületfelügyeleti rendszer, behatolásjelző eszközök, kamerák beállítása, tisztítása stb.).
- ▶ Kültéri térvilágító eszközök és a belső világítás ellenőrzése, a szükséges javítások elvégzése, lámpatestek tisztítása.
- ▶ A nyílászárók műszaki állapotának felülvizsgálata (záruk, ajtók, ablakok, rácsok).

A 2006. szeptemberi–októberi események után – biztonsági szempontból – az ország már soha nem lesz olyan, mint annak előtte. Kibővült azon jogsértések köre, amelyekkel a közintézmények, bankok védelmi stratégiájának tervezésekor számolnunk kell. Lehetséges, hogy egyre gyakrabban leszünk kénytelenek a legkorszerűbb, legjobb hatásfokú elektronikai eszközöket alkalmazni, s az automatikus átjelzések szerepe is várhatóan nőni fog, a jól képzett, nagy tapasztalatú élőerő azonban még sokáig az objektumvédelem legfontosabb láncszeme marad.

(Az írás több helyütt vázlatos gondolatokat vet fel, a megoldásokat számos vonatkozásban azért nem indokolja, mert nem a támadóknak, hanem az objektumok védelmében érdekelteknek kíván muníciót adni.)

Balogh Gábor, bankbiztonsági osztályvezető

A rezszimintézkedések idején különösen fontos az épületfelügyeleti rendszerek rendszeres felülvizsgálata

